
**INFORMACE O PLNĚNÍ USNESENÍ VLÁDY TÝKAJÍCÍCH SE
INTEGRACE ROMSKÉ MENŠINY A AKTIVNÍHO POSTUPU STÁTNÍ
SPRÁVY PŘI USKUTEČŇOVÁNÍ OPATŘENÍ PŘIJATÝCH
SOUVISEJÍCÍMI USNESENÍMI VLÁDY KE DNI 31. PROSINCE 2016**

Úřad vlády České republiky

Sekce pro lidská práva

Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny

Praha 2017

OBSAH

OBSAH.....	2
SEZNAM ZKRATEK.....	3
ÚVOD	4
1 MINISTERSTVO KULTURY ČR.....	5
2 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR	8
3 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR	11
4 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR	13
5 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR	18
6 MINISTERSTVO VNITRA ČR.....	24
7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR.....	28
8 MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR.....	29

SEZNAM ZKRATEK

ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
IROP	Integrovaný regionální operační program
KVOP	Kancelář Veřejného ochránce práv
LČR	Lesy ČR
LMP	Lehké mentální postižení
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
RVP ZV LMP	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání žáků s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SPC	Sociálně pedagogické centrum
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
TA ČR	Technologická agentura České republiky
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky

ÚVOD

Tento dokument je vypracován na základě usnesení vlády ze dne 7. července 2016 č. 622 ke Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2015.

Informace vychází z podkladů předložených jednotlivými ministerstvy, kterým byly uloženy úkoly za účelem zlepšení situace Romů. Materiál informuje vládu o tom, do jaké míry resorty plní závazky, které pro ně vyplývají z vládních usnesení, a slouží jako podklad pro hodnocení účinnosti uskutečněných opatření provedených ve prospěch Romů na národní úrovni. Může být rovněž východiskem pro další rozhodování orgánů státní správy i samospráv o směřování politiky romské integrace.

1 MINISTERSTVO KULTURY ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru kultury průběžně v rámci existujících dotačních programů podporovat včlenění romské kultury, při zachování její jedinečnosti, do většinové kultury české společnosti.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice v roce 2016 byly oceněny 2 projekty příslušníků romské národnostní menšiny. Dotace ve výši 1.093.000 Kč byla poskytnuta na projekt Světový romský festival KHAMORO 2016, který předložilo Slovo 21, z. s. a dotace ve výši 86.000 Kč na projekt Putovní výstava „Zaniklý svět“ – aktivizace česko-romského porozumění, který předložil Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR. V rámci uvedeného výběrového dotačního řízení poskytlo Ministerstvo kultury dotace v celkové výši 10.120.000 Kč, z toho pro romskou národnostní menšinu 1.179.000 Kč, tj. 11,65 %.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny bylo v roce 2016 podpořeno 23 projektů od 21 žadatelů částkou ve výši 1.523.000 Kč. V rámci tohoto programu byl ještě účelově navýšen rozpočet Muzea romské kultury o částku ve výši 477.000 Kč na projekt Poklad Romů – Amare somnaka – Tajemství romského šperku. Celkem byl program na podporu integrace příslušníků romské menšiny podpořen částkou 2.000.000 Kč.

Kromě výše uvedených výběrových dotačních řízení, spadajících do náplně odboru regionální a národnostní kultury, získávají projekty příslušníků romské menšiny rovněž podporu z dalších programů resortu.

Odbor médií a audiovizí je garantem výběrového dotačního řízení v programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin. V roce 2016 byly podpořeny romské projekty částkou ve výši 3.203.000 Kč. Jednalo se o tyto projekty – Kereka/Kruh (časopis určený mládeži), Romano džaniben (almanach), Romano hangos/Romský hlas (periodikum novinového formátu) a Romano vodi/Romská duše (magazín).

Odbor církví v roce 2016 v rámci Konkurzu na podporu rozvoje významných kulturních aktivit církví a náboženských společností podpořil dotací ve výši 50.000 Kč projekt Charity Olomouc „Romská pouť 2016“. Záměrem této duchovně-kulturní akce bylo kromě nabídnutí duchovních prožitků také poskytnout možnost Romům z ČR i ze Slovenska setkat se, prezentovat vlastní kulturu a přispět tak ke sblížení Romů s majoritní společností.

V gesci odboru umění, literatury a knihoven jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů. Při hodnocení projektů ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice romské menšiny. Ovšem dotované kulturní projekty ve svých konečných důsledcích přispívají ke zlepšení situace romské menšiny v České republice, především v oblasti přístupu jejich příslušníků ke kultuře a naopak i k poznání kultury romské menšiny.

Některé projekty, které byly v roce 2016 spolufinancovány dotacemi poskytovanými ze státního rozpočtu v oblasti profesionálního umění, přímo podporují kulturní dialog a poznávání kultur národnostních menšin, romskou menšinu nevyjímaje. Jde především o velké multikulturní festivaly, jejichž cílem je, mimo jiné, přispět ke vzájemnému poznávání české společnosti a příslušníků jiných národností a etnik, což v konečném důsledku přispívá ke vzájemnému pochopení a toleranci mezi českou většinou a národnostními menšinami včetně menšiny romské, potažmo k jejich lepšímu začleňování do většinové společnosti. V oblasti profesionálního umění tak byla např. poskytnuta finanční podpora na hudební

program světového romského festivalu Khamoro (příjemce dotace Slovo 21, z. s., částka 100.000 Kč) a na projekt Respect world music Festival 2016 (příjemce dotace Rachot Productions, s. r. o., částka 1.350.000 Kč).

V souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb. je vyhlašováno výběrové dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám evidovaným dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb. Jedním z okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Finanční prostředky jsou žadatelům poskytovány na realizaci besed a výstav s cílem poznávání jiných kultur a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny. V roce 2016 byla poskytnuta dotace ve výši 20.000 Kč na projekt Knihovny V. Havla s názvem Večery běloruské, polské, ukrajinské a romské kultury v Knihovně Václava Havla.

Projekty dotované odborem umění, literatury a knihoven přispívají ve větší či menší míře k tomu, aby příslušníci romské menšiny nebyli ohroženi sociálním vyloučením ve smyslu § 3 písm. f) zákona č. 108/2006 Sb.; rovněž tak – slovy zákona č. 108/2006 Sb. – tyto akce přispívají, resp. mohou a mají přispívat, k sociálnímu začleňování příslušníků romské menšiny (pokud jsou již konkrétní její příslušníci v situaci sociálního vyloučení). Přispívají rovněž k naplnění některých práv, která romská menšina, stejně jako jiné národnostní menšiny, má podle zákona č. 273/2001 Sb.: jde o právo na aktivní účast na kulturním a společenském životě (§ 6 odst. 1 uvedeného zákona) a o právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin (§ 12 uvedeného zákona).

Veškeré projekty, podpořené v rámci existujících dotačních programů, lze označit jako projekty, které včlenění romské kultury do většinové kultury české společnosti významně přispívají. Jejich souhrn je uveden v následujícím přehledu

Přehled oceněných projektů v roce 2016

Výběrové dotační řízení na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin – romská národnostní menšina		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Slovo 21, z. s., Praha	Světový romský festival KHAMORO 2016	1.093.000
Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, Hořice	Putovní výstava „Zaniklý svět“ – akvizice česko - romského porozumění	86.000
Celkem		1.179.000
Výběrové dotační řízení na podporu integrace příslušníků romské menšiny		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
ARA ART, z. s., Praha	Čirikloro aneb co říká ptáček	64.000
Demokratická aliance Romů v ČR z. s., Valašské Meziříčí	Romská píseň 2016	115.000
Drom, romské středisko, Brno	Cesta za poznáním	100.000
Farní charita Lovosice	Amicus 2016	55.000
KoCeRo - Komunitní centrum Rovnost o. p. s., Český Krumlov	Pro radost	35.000
Kostka Krásná Lípa, p. o.	Lila rosa	35.000
Lampa, z. s., Česká Lípa	Kulturní dílna Kale Jakha 2016	31.000
"Liberecké fórum", Liberec	5. Ročník hudebního festivalu národnostních menšin	50.000
MIRET, z. s., Bystré	Čhavorenge 2016	100.000
Občanské sdružení "Sdružení Romů Severní Moravy", Karviná	17. Karvinský romský festival	70.000
Oblastní charita Vimperk	Čhave Devlestar	21.000
Ponton, občanské sdružení, Plzeň	Miro Suno	15.000
Pražská společnost bloumající ve veřejnosti, Praha	Romský stan – Roma Big Top – Romaňi cerha	95.000
R-Mosty, z. s., Praha	Bašaven čhavale! Součást volnočasových	110.000

	kulturních aktivit Nízkoprahového klubu R-Mosty	
Romea, o.p.s., Praha	Dokumentace romské kultury a její trvalé zpřístupnění široké veřejnosti v roce 2016	200.000
Romano jasnica, spolek, Trmice	12. Různobarevný festival	92.000
Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno	Django Fest XV. ročník	45.000
	Romani giři Olomouc	45.000
Stará aréna, Ostrava	KALRS – divadlo utlačovaných	100.000
Tripitaka, o. s., Praha	My všichni životem povinni (W. A. Mozart: Requiem)	60.000
Výbor pro odškodnění romského holocaustu, Hořice	Kulturní akt při akci - Pietní akt na místě KP Památník Lety 2016	25.000
Vzájemné soužití o.p.s., Ostrava	"Respektujeme a poznáváme se navzájem"	35.000
Zeigos, Úpice	Zabezpečení činnosti dětského tanečního souboru	25.000
Muzeum romské kultury, p. o., Brno	Poklad Romů – Amare somnaka – Tajemství romského šperku	477.000
Celkem		2.000.000
Výběrové dotační řízení v programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Demokratická aliance Romů v ČR, Valašské Meziříčí	Kereka/Kruh	1.130.000
Společenství Romů na Moravě, Brno	Romano hangos/Romský hlas	800.000
Romano džaniben, spolek Praha	Romano džaniben/Romské vědění	443.000
Romea, o. p. s., Praha	Romano vodi/Romská duše	830.000
Celkem		3.203.000
Konkurz na podporu rozvoje významných kulturních aktivit církví a náboženských společností		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Charita Olomouc	Romská pouť 2016	50.000
Výběrové dotační řízení pro oblast profesionálního hudebního umění		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Rachot Productions, s. r. o.	Respect world music Festival 2016	1.350.000
Slovo 21, z. s., Praha	Světový romský festival Khamoro 2016	100.000
Celkem		1.450.000
Knihovna 21. století		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Knihovna V. Havla, Praha	Večery běloruské, polské, ukrajinské a romské kultury v knihovně Václava Havla	20.000
Program Kulturní aktivity – podprogram „Významné kulturní aktivity příspěvkových organizací		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Muzeum romské kultury, Brno	Romská muzejní noc	50.000
	Výstava „Romarising V4“	100.000
	Výstava „Romský šperk, tradice a současnost“	162.881
Celkem		312.881

2 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni pro místní rozvoj:

a) průběžně zařazovat témata integrace romské menšiny a redukce sociálně vyloučených lokalit mezi významné výzkumy resortu

MMR na základě přijatého výzkumného programu BETA 2 (schválen usnesením vlády č. 278 v březnu 2016) bude do výzkumných potřeb tohoto programu zařazovat témata výzkumu k dané problematice na základě podnětů útvarů MMR a vyšších samosprávných územních celků. Na základě pozitivních rozhodnutí orgánů TA ČR budou tato témata řešena jako výzkumné projekty MMR. Z odborných útvarů MMR odbor regionální politiky neobdržel žádný námět na výzkum v programu BETA 2 s romskou problematikou.

b) vypracovat v rámci své působnosti a průběžně sledovat opatření, která by rozšířila možnosti bydlení a zmírnila negativní dopady vystěhování, zvláště na nejvíce zranitelné skupiny obyvatelstva

V roce 2016 bylo za oblast bytové politiky ze strany MMR poskytnuto na vznik Vstupních bytů v podprogramu Podporované byty 43.350.000 Kč na výstavbu celkem 79 bytových jednotek.

c) průběžně s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů a národních nástrojů odstraňovat a zamezovat dalšímu šíření sociálního vyloučení v romských lokalitách

Řídící orgán IROP vyhlásil v roce 2016 devět výzev ve finančním objemu více než 6,1 mld. Kč (objem dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj) v rámci Prioritní osy 2 – Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů, které se zaměřují na projekty realizované na území správního obvodu obcí s rozšířenou působností, na jejichž území se nachází sociálně vyloučené lokality. Část obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách tvoří Romové, avšak výzvy IROP v těchto lokalitách nerozlišují mezi etnickou příslušností či jinou příčinou vyloučení ze společenských sítí.

Vyhlášené výzvy se řadí pod tři specifické cíle (SC) IROP:

- 2.1: Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi
- 2.2: Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
- 2.4: Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení

V rámci SC 2.1 byly vyhlášeny tři výzvy pro SVL – výzva č. 30, výzva č. 35 a výzva č. 39. V SC 2.2 byly vyhlášeny dvě výzvy pro SVL - výzva č. 11 a výzva č. 44. V SC 2.4 byly vyhlášeny čtyři výzvy pro SVL – výzva č. 15, výzva č. 33, výzva č. 47 a výzva č. 57.

První výzvou, která byla vyhlášena pro sociálně vyloučené lokality už v roce 2015, byla výzva č. 11 Sociální podnikání pro SVL s ukončeným příjmem žádostí v únoru 2016. Celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro tuto výzvu je 132.000.000 Kč. Podporované aktivity výzvy jsou zacíleny na vznik sociálních podniků, personální a produkční rozšíření podniku anebo rozšíření stávajících, případně vznik nových podnikatelských aktivit OSVČ.

Druhou výzvou byla výzva č. 15. Infrastruktura pro předškolní vzdělávání pro SVL. Celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro tuto výzvu je 1.737.894.254 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na stavby, stavební úpravy a pořízení vybavení

za účelem zajištění dostatečné kapacity kvalitních a cenově dostupných zařízení péče o děti do tří let, dětské skupiny a mateřské školy.

Třetí výzvou byla výzva č. 30 Rozvoj sociálních služeb v SVL, kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 630.000.000 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na nákup objektů, zařízení a vybavení, výstavbu a stavební úpravy, které vytvoří podmínky pro kvalitní poskytování sociálních služeb, obnovu a zkvalitnění materiálně technické základny stávajících služeb sociální práce s cílovými skupinami. Projekty se zaměřují na vybudování zázemí například pro azylové domy, chráněné bydlení či sociálně terapeutické dílny.

Čtvrtou výzvou byla výzva č. 33 Infrastruktura středních a vyšších odborných škol (SVL), kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 917.000.000 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na stavby, stavební úpravy a pořízení vybavení odborných učeben za účelem zvýšení kvality vzdělávání ve vazbě na budoucí uplatnění cílové skupiny na trhu práce v klíčových kompetencích (komunikace v cizích jazycích, práce s digitálními technologiemi, přírodní vědy, technické a řemeslné obory).

Pátou výzvou byla výzva č. 35 Sociální bydlení pro SVL, kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 635.250.000 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na pořízení bytů, bytových domů, nebytových prostor a jejich adaptace pro potřeby sociálního bydlení a pořízení nezbytného základního vybavení.

Šestou výzvou byla výzva č. 39 Rozvoj infrastruktury komunitních center v sociálně vyloučených lokalitách, kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 280.000.000 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na výstavbu, rekonstrukce a úpravy objektu a zázemí pro poskytování aktivit komunitních center včetně sociálních služeb, nákup budov a vybavení pro zajištění provozu zařízení.

Sedmou výzvou byla výzva č. 44 Sociální podnikání pro SVL II., kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 179.000.000 Kč a podporované aktivity jsou stejné jako u výzvy č. 11.

Osmou výzvou byla výzva č. 47 Infrastruktura základních škol (SVL), kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 1.284.500.000 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na stavby, stavební úpravy a pořízení vybavení odborných učeben za účelem zvýšení kvality vzdělávání ve vazbě na budoucí uplatnění na trhu práce v klíčových kompetencích (komunikace v cizích jazycích, práce s digitálními technologiemi, přírodní vědy, technické a řemeslné obory).

Devátou výzvou byla výzva č. 57 Infrastruktura pro zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání (SVL), kde celková částka dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj je 352.800.000 Kč. Podporované aktivity jsou zacíleny na stavební úpravy a pořízení vybavení odborných učeben za účelem zvýšení kvality vzdělávání ve vazbě budoucí uplatnění na trhu práce v klíčových kompetencích (komunikace v cizích jazycích, práce s digitálními technologiemi, přírodní vědy, technické a řemeslné obory).

V roce 2017 ŘO IROP plánuje vyhlásit další výzvu na sociální bydlení pro SVL o celkovém objemu 1,4 mld. Kč (dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj).

d) průběžně podporovat rozvoj inovativních forem sociálního bydlení a otevírat prostor pro výměnu zkušeností.

V roce 2016 nebyla zavedena žádná inovativní forma sociálního bydlení. Prostor pro výměnu zkušeností poskytují setkání se zahraničními partnery MMR v oblasti bydlení.

Ve dnech 16.-18.03.2016 se v Praze konal Evropský Habitat jako součást oficiálního přípravného procesu celosvětové konference Habitat III. Jednání regionální konference s tématem Bydlení v životaschopných městech navázala na Ženevskou chartu OSN o udržitelném bydlení. Konference poskytla unikátní možnost diskutovat s odborníky na rozvoj sídel, kteří mají přímý přesah do praxe a hluboké zkušenosti z různých geografických oblastí. Experti se během svých příspěvků dotkli zásadních témat, jakými jsou dostupné bydlení pro všechny a udržitelný rozvoj sídel s minimálním negativním vlivem na životní prostředí.

Ve dnech 17.-20.10.2016 se konala v ekvádorském hlavním městě Quito třetí celosvětová konference OSN o bydlení a udržitelném rozvoji měst „Habitat III“, která byla také jednou z prvních implementačních konferencí OSN pro cíle udržitelného rozvoje „Agendy 2030“ pro období po roce 2015 do roku 2030 (schválené v září 2015 na summitu OSN v New Yorku). Oficiálním výstupem konference „Habitat III“ byl dokument „New Urban Agenda“ – „Nová agenda pro města“, schválený všemi 193 členskými státy OSN.

3 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru průmyslu a obchodu:

a) šířit ve spolupráci s podřízenými organizacemi informace o zákazu diskriminace spotřebitele a důsledně dbát na dodržování zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zejména § 6 s využitím možnosti ukládání pokut pro ty podnikatele, kteří se dopouštějí diskriminačního jednání vůči osobám náležejícím k romské menšině a to jen na základě jejich etnické příslušnosti.

Do kontrolních a dozorových pravomocí ČOI spadá kontrola, zda ze strany prodávajících nedochází k porušování zákazu diskriminace spotřebitele při prodeji výrobků nebo poskytování služeb, zakotvené v § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2016 obdržela ČOI celkem 120 podání od spotřebitelů a občanských iniciativ, týkajících se podezření na porušení zákazu diskriminace spotřebitelů při prodeji výrobků nebo poskytování služeb. Z těchto podání se konkrétně podezření na diskriminaci romské menšiny týkalo 11 podání, z nichž 1 podání se týkalo podezření z diskriminace romské menšiny na realitním trhu, 8 podání se týkalo podezření na diskriminaci romské menšiny při návštěvě restauračního zařízení, resp. nevpuštění do tohoto zařízení, v 1 případě se podání týkalo nevpuštění do prostor posilovny a rovněž v 1 případě došlo k vyzvání romské spotřebitelky k nahlédnutí do tašky při nákupu v supermarketu. Z uvedených 11 podání bylo 1 vyhodnoceno jako opodstatněné.

Kontroly dodržování ustanovení § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, týkajícího se zákazu spotřebitele diskriminovat, byly zařazeny do plánu projektů ČOI i pro rok 2016. V rámci kontrolní akce bylo od 01.01.-31.12.2016 provedeno celkem 1 412 kontrol. Porušení zákazu některé z forem diskriminace spotřebitele bylo zjištěno v 19 případech, což představuje 1,35 % z celkového počtu provedených kontrol. Porušení zákazu diskriminace spotřebitele z důvodu rasy či etnického původu pak bylo zjištěno pouze ve 3 kontrolních případech. Ve dvou případech byl odmítnut vstup romským spoluobčanům do restauračních zařízení, resp. klubů. Obě kontroly byly provedeny na základě jednoho podání. Dále v jednom případě rekreační zařízení odmítlo romské zájemce o ubytování. Na základě přijatých podání na diskriminaci romské menšiny bylo pouze 1 vyhodnoceno jako opodstatněné. V tomto podání bylo upozorňováno na 2 restaurační zařízení (kluby) současně. V obou kontrolovaných provozovnách bylo porušení ustanovení § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele potvrzeno.

Diskriminační jednání prodávajících byla prokázána vlastními zjištěními, kdy v jednom případě kontrolu prováděla přímo inspektorka ČOI, která je romské národnosti, a jejíž žádost o pobyt byla odmítnuta, k případům kontroly restauračních zařízení byly přizvány osoby z řad romského etnika.

K žádosti o sdělení, jakým způsobem ČOI šíří informace o opravných prostředcích v případech diskriminace Romů a o postupu podávání stížností jednotlivci, MPO uvádí, že tyto informace jsou šířeny zejména průběžným vydáváním tiskových zpráv sloužících k informování široké spotřebitelské veřejnosti, včetně romské menšiny, o výsledcích kontrolní činnosti ČOI. Individuální informace jsou podávány rovněž v rámci odpovědí na spotřebitelská podání. Na stránkách www.coi.cz je k dispozici veřejně přístupný formulář pro podání podnětu či dotazu, nicméně tato forma je romskými spoluobčany využívána v menší míře.

Nezastupitelnou roli představuje i spolupráce ČOI s občanskými iniciativami, zabývajícími se ochranou práv této menšiny. ČOI, pokud je to vhodné, rovněž informuje o možnosti obracet se na KVOP, se kterým v oblasti diskriminace spotřebitelů, tedy i romské menšiny, úzce spolupracuje.

b) vytvářet příznivé podmínky pro sociální podnikání a aktivně informovat o pozitivním dopadu rozvoje sociálního podnikání veřejnost

K záležitosti podpory sociálního podnikání je nutno konstatovat, že sociální podniky patří do kategorie malých a zcela výjimečně středních podniků a týká se jich problematika podpory této kategorie podnikatelských subjektů. MPO vytváří příznivé podnikatelské prostředí kontinuálně pro všechny podnikatelské subjekty. Zejména se jedná o cílené podpory pro malé a střední podniky z Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, v rámci kterého je do roku 2023 k dispozici bezmála 120 mld. Kč. Podnikatelé mohou využít i další národní podpůrné programy kupříkladu program Záruka 2015 – 2023, ve kterém mohou sociální podnikatelé kromě záruky až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru získat i finanční příspěvky až do výše 10% zaručovaného úvěru, ne však více jak 500 000,- Kč. Záruky jsou vystavovány Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou na úvěry poskytované úvěrujícími bankami zejména na pořízení a rekonstrukci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a financování zásob.

Zástupci **MPO se aktivně spolupodíleli na tvorbě věcného záměru zákona o sociálním podnikání** prostřednictvím pracovní skupiny, která za tímto účelem byla zřízena při ÚV ČR.

4 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni práce a sociálních věcí:

a) vzdělávat pracovníky Úřadu práce České republiky v oblasti antidiskriminačních opatření

Problematika rovných příležitostí je součástí vstupního vzdělávání, které absolvují všichni noví zaměstnanci Úřadu práce České republiky. Pro tyto účely byl vypracován „Studijní materiál pro nové zaměstnance Úřadu práce České republiky“, jehož součástí je i oblast rovného zacházení a problematika diskriminace. Zaměstnanci ÚP ČR jsou seznámeni s povinností vykonávat veřejnou správu s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty a bez jakýchkoli předsudků, v souladu se zásadou rovných příležitostí bez ohledu na pohlaví, národnost, náboženství, etnickou příslušnost nebo jiné charakteristiky.

V rámci vzdělávacích akcí se zaměstnanci úseků nepojistných sociálních dávek a sociální pracovníci ÚP ČR účastnili specializovaného kurzu akreditovaného MPSV „Romové a instituce“. Cílem vzdělávacího kurzu bylo prohloubit znalosti a dovednosti v oblasti komunikace s příslušníky romské menšiny zejména v prostředí úřadu. Kurz se zaměřil na poskytnutí základních informací o postavení romské rodiny a dětí, jejich hodnotovém systému, odlišnostech, hlavních problémových oblastech romské rodiny a způsobu efektivní komunikace s cílovou skupinou klientů z řad příslušníků romské menšiny.

b) podporovat ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů a národních nástrojů v rámci Úřadu práce České republiky provázanost sociální práce s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti cílených na příslušníky romské menšiny žijící v podmínkách sociálního vyloučení a podporovat vytváření partnerství mezi orgány územní veřejné správy, úřady práce a neziskovým sektorem, jehož cílem bude provázanost poskytování sociálních služeb a služeb zaměstnanosti na lokální úrovni

Jedním z průběžně plněných úkolů ÚP ČR je budování lokálních sítí zaměstnanosti, jejichž prostřednictvím dochází k propojení jednotlivých subjektů na trhu práce. Cílem je komplexní a společné řešení problematiky zaměstnanosti, vzájemné předávání zkušeností a know-how. Dílčími úkoly jsou realizace aktivního monitoringu trhu práce, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli a iniciativa v oblasti efektivního fungování poradních sborů při ÚP ČR.

ÚP ČR rozvíjí aktivní dialog také se státními podniky a organizacemi. V regionech jsou zástupci státních podniků kontaktováni v rámci návštěv zaměstnanců monitoringu, kteří je seznamují se službami ÚP ČR, včetně konkrétních možností využití nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Vedoucí zaměstnanci ÚP ČR se státními podniky komunikují s cílem navázat hlubší a dlouhodobou spolupráci.

Podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zřizuje ÚP ČR poradní sbory. Poradní sbory mají svou činností zabezpečovat spolupráci na trhu práce mezi ÚP ČR, odborovými svazy, zaměstnavateli, družstevními orgány, městskými a obecními úřady a dalšími orgány, organizacemi a institucemi. ÚP ČR je může zřídit i na realizaci konkrétního projektu nebo programu na podporu zaměstnanosti. Poradní sbory koordinují uplatňování státní politiky zaměstnanosti ve svém obvodu, vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce, k veřejné službě a k dalším opatřením aktivní politiky zaměstnanosti, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti. Na úrovni krajské pobočky a vybraných kontaktních pracovišť jednají minimálně dvakrát během kalendářního roku.

c) podporovat ve spolupráci s hejtmany tvorbu a implementaci regionálních strategií k rozvoji lokálního trhu práce a vytvářet v této oblasti příležitosti pro tvůrce strategie ke sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe formou konferencí a zveřejňováním úspěšných projektů

Krajská samospráva, včetně hejtmánů jako čelních představitelů, je jednou z hlavních složek fungujících lokálních sítí zaměstnanosti, jejichž prostřednictvím dochází k propojení jednotlivých subjektů na trhu práce. Cílem je komplexní a společné řešení problematiky zaměstnanosti, vzájemné předávání zkušeností a know-how. Dílčími úkoly jsou realizace aktivního monitoringu trhu práce, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli a iniciativa v oblasti efektivního fungování poradních sborů při ÚP ČR. Podpora spolupráce je nastavena v rámci výzev pro koordinovaný přístup a to zejména při projektových dnech, které se realizují v jednotlivých lokalitách.

d) podporovat ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu šíření informací o sociálním podnikání, podporovat sdílení zkušeností a dobrých praxí v této oblasti

MPSV připravilo projekt „Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje“. Cílem projektu je vybudovat a rozšířit síť lokálních konzultantů, kteří na lokální úrovni poskytují zájemcům o zahájení či rozšíření sociálního podnikání základní informace o tomto novém segmentu hospodářství, jeho charakteristikách, principech a způsobu fungování. Součástí poradenství je rovněž poskytování informací o případných dotačních titulech jak jednotlivých resortů, tak popřípadě na místní regionální úrovni. Jednou z aktivit projektu je též sdílení dobrých praxí a to jak formou realizace regionálních seminářů, tak formou zabezpečení praxí zájemců o sociální podnikání přímo v existujících sociálních podnicích. Nedílnou součástí je i síť poradců – specialistů na různé fáze a činnosti sociálních podniků, např. marketing, poradenství v oblasti gastropodnikání, krizový management.

e) rozvíjet a podporovat realizaci rekvalifikačních programů zaměřených na soukromé podnikání

ÚP ČR rozvíjí a podporuje realizaci programů zaměřených na podnikání zejména poskytováním relevantních informací a rekvalifikací pro tuto oblast.

Informace začínajícím podnikatelům poskytuje ÚP ČR v rámci skupinového poradenství, v tzv. „Byznys clubech“. Zde zájemci o podnikání získají prvotní informace o tom, co všechno budou při zahájení podnikání potřebovat, tj. jaké jsou povinnosti při zahájení podnikání a co vše je nutné předem vědět (informace podávají zástupci živnostenského a finančního úřadu a okresní správy sociálního zabezpečení), kde získat informace z obchodního světa, jak efektivně využít internet v podnikání, jaké jsou využitelné projekty EU, kde a jakým způsobem lze získat příspěvek na zahájení podnikatelské činnosti, základní informace o vedení účetnictví a další.

Podpora vlastního podnikání je dále, v případě vážného zájmu klienta, realizována prostřednictvím rekvalifikací zaměřených na přípravu k podnikání. V roce 2016 bylo úspěšně realizováno 457 těchto rekvalifikačních kurzů.

f) podporovat prostřednictvím Úřadu práce České republiky osvětu k předcházení nelegální práce u příslušníků romské menšiny,

ÚP ČR vytvořil od počátku ledna 2016 samostatné pozice na kontaktních pracovištích krajských poboček ÚP ČR, jejichž pracovní náplní je vyvíjení činnosti působící přímo k prevenci nelegálního zaměstnávání a předcházení dlouhodobé nezaměstnanosti. Do tohoto programu jsou vytypováváni uchazeči o zaměstnání, u kterých jsou indicie, na základě kterých by bylo možno usuzovat, že by daná osoba mohla vykonávat nelegální zaměstnání anebo by výkonem nelegálního zaměstnání „mohla být ohrožena“. Za tímto

účelem, a to v rámci individuálního i skupinového poradenství, jsou uchazeči o zaměstnání, včetně uchazečů o zaměstnání – příslušníků romské menšiny, seznamování s riziky spojenými s výkonem nelegální práce a na důsledky s tím spojené. V rámci těchto činností úzce spolupracuje zaměstnanec na vyhrazené pozici s útvary zprostředkování, poradenství, trhu práce i útvarem nepojistných sociálních dávek, zejména pak se zaměstnanci zabezpečujícími agendu hmotné nouze.

g) sdílet zkušenosti a příklady dobré praxe formou mediálních kampaní a konferencí v oblasti diverzity na trhu práce,

K realizaci úkolu v roce 2016 nedošlo a bude tak obsahem příští zprávy.

h) dotačně podporovat v rámci svých existujících dotačních programů a s využitím Evropských strukturálních a investičních fondů rozvoj sítě bezplatného dluhového poradenství a vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v této oblasti,

Bylo realizováno prostřednictvím výzev pro koordinovaný přístup č. 26, 42 a 52, kde je jednou z aktivit i dluhové poradenství. Podpora vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách je součástí aktivity na podporu sociálních služeb v uvedených výzvách. Dále byly v roce 2016 podpořeny, v rámci dotačního programu MPSV „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“, podpořeny projekty, jejichž smyslem bylo poskytovat seniorům bezplatné dluhové poradenství, jakož i projekty zajišťující kurzy finanční gramotnosti a další klíčové kompetence. Podpořen byl také seniorský dobrovolnický program pro děti ohrožené sociálním vyloučením, pracovní právní a kariérní poradenství pro osoby 50+, poradenství v oblasti bydlení, podpora komunitního soužití, apod.

i) podporovat monitoring a evaluaci programu aktivní politiky zaměstnanosti, sledovat do jaké míry reagují na specifické potřeby romských uchazečů o zaměstnání na trhu práce,

Ve spolupráci MPSV a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. byl připraven projekt, jehož cílem je vytvořit komplexní vyhodnocení efektivity nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti na jednotlivé skupiny osob, které jsou na trhu práce znevýhodněny. Záměr počítá jak s tvorbou ad hoc vytvořené studie dopadů nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, tak s vytvořením průběžného monitorovacího systému umožňujícího mapovat v základních obrysech účinnost nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti na trh práce v průběžném horizontu.

j) monitorovat výskyt diskriminace na trhu práce a šířit principy rovného zacházení s romskými uchazeči o zaměstnání na trhu práce,

ÚP ČR v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zprostředkovává uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání vhodné zaměstnání definované tímto zákonem. Podle § 38 citovaného zákona krajská pobočka ÚP ČR nenabízí a nezveřejňuje nabídky zaměstnání, které jsou diskriminačního charakteru nebo jsou v rozporu s pracovněprávními a jinými právními předpisy nebo odporují dobrým mravům. Oznámená volná pracovní místa, která splňují definici vhodného zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a která jsou též v souladu s § 38 citovaného zákona, jsou se souhlasem zaměstnavatele zveřejňována, včetně zveřejnění v elektronických médiích.

V souladu s výše uvedeným ustanovením ÚP ČR pečlivě kontroluje požadavky zaměstnavatelů na volná pracovní místa a pro zaměstnavatele realizuje výběrová řízení

za účasti zaměstnanců tohoto úřadu mimo jiné z toho důvodu, aby se předcházelo případným diskriminačním projevům při projednávání nabídky vhodného zaměstnání.

k) působit preventivně vůči ztrátě bydlení romských domácností a omezovat využívání substandardních forem bydlení,

Opatření bylo realizováno prostřednictvím výzev pro koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám č. 26 (1. výzva), 42 (2. výzva) a, jejichž cílem je zvýšit uplatnitelnost osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce a rozvoj sektoru sociální ekonomiky kde je jednou z aktivit podpora osob v přístupu k bydlení a výzva č. 52, tj. podpora sociálního začleňování v SVL, jejímž cílem je rovněž zvýšit uplatnitelnost osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce a rozvoj sektoru sociální ekonomiky.

l) zvyšovat motivaci zaměstnavatelů k zaměstnávání Romů,

Při osobních kontaktech se zaměstnavateli, které ÚP ČR realizuje, je se zaměstnavateli vždy projednávána možnost zaměstnání uchazečů o zaměstnání, kterým je věnována v souladu s § 33 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání (jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří ji pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných vážných důvodů potřebují). Jednání se zaměstnavatelem jsou v tomto ohledu vysoce individuální a závisejí jak na pracovních podmínkách na straně zaměstnavatele, tak na kvalifikačních předpokladech uchazečů o zaměstnání.

ÚP ČR se cíleně věnuje snaze o nalezení nebo znovunalezení pracovního uplatnění pro uchazeče o zaměstnání nacházející se v tíživé sociální situaci. ÚP ČR si je vědom toho, že osobám postrádajícím pracovní návyky často ve spojení s nízkou úrovní vzdělání velmi reálně hrozí jejich vyloučení z většinové společnosti. Ze zkušeností ÚP ČR vyplývá, že zaměstnavatelé o zprostředkované osoby z této skupiny nemají příliš velký zájem. ÚP ČR proto zaměstnávání těchto osob podporuje v rámci aktivní politiky zaměstnanosti příspěvky především v rámci nástroje veřejně prospěšné práce, který se osvědčil při zpětném začleňování uchazečů o zaměstnání do společnosti, efektivně jim vrací pracovní návyky a zbavuje je závislosti na státním systému sociální podpory.

V roce 2016 realizoval ÚP ČR tzv. bonifikované příspěvky podporující zaměstnávání uchazečů o zaměstnání na zkrácené úvazky, což se ukázalo jako efektivní způsob podpory uchazečů o zaměstnání, kteří nemohou nebo zatím neumějí setrvat v pracovním poměru po stanovenou týdenní pracovní dobu.

m) podporovat zaměstnavatele zaměstnávající dlouhodobě nezaměstnané,

ÚP ČR na snižování dlouhodobé nezaměstnanosti především cílí aktivní politikou zaměstnanosti. Cílem realizace aktivní politiky zaměstnanosti je, aby její nástroje a opatření pomohly návratu na trh práce uchazečům o zaměstnání, kteří by se vzhledem ke svému věku, ke svým vzdělanostním, zdravotním a osobnostním dispozicím bez této podpory obtížně uplatnili na volném trhu práce. Aktivní politika zaměstnanosti slouží rovněž jako prevence proti sociálnímu vyloučení. V návaznosti na stanovené cíle ÚP ČR podporuje vytváření nových pracovních míst na zkrácený pracovní úvazek. Důvodem k tomuto kroku je jednak snaha o poskytnutí podpory co nejširšímu okruhu obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání, tak i snaha optimalizovat podporu i pro ty uchazeče o zaměstnání, kteří z různých důvodů nejsou schopni vykonávat pracovní činnost na plný úvazek.

Příčiny dlouhodobé nezaměstnanosti mimo jiné rovněž úzce souvisí s absencí pracovních návyků, s nízkou úrovní vzdělání, s postavením osob na okraji nebo dokonce mimo většinovou společnost. ÚP ČR se snaží zaměstnavatele motivovat k zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání prostřednictvím systému podpory

v rámci tzv. „prostupného zaměstnávání“, tj. osobě dlouhodobě nezaměstnané je poskytnuta komplexní péče spočívající v poradenství, umístění na veřejně prospěšné práce s možným prostupem do zaměstnání s podporou příspěvku v rámci nástroje společensky účelné pracovní místo, které má charakter stabilního zaměstnání slibující dlouhodobé setrvání podpořeného uchazeče o zaměstnání na trhu práce.

n) spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu.

MPSV v průběhu roku 2016 spolupracovalo s Kanceláří Rady vlády pro záležitosti romské menšiny při poskytování metodického vedení koordinátorům pro záležitosti romské menšiny.

5 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni školství, mládeže a tělovýchovy:

a) průběžně zařazovat mezi významné výzkumy resortu výzkumy a analýzy ve vztahu k romské menšině v oblasti rovného přístupu ke vzdělávání a předmět a cíle výzkumů a analýz konzultovat s Radou vlády pro záležitosti romské menšiny

MŠMT realizovalo v období od 26.09.2016 do 30.10.2016 šetření, ve kterém se elektronicky dotazovalo ředitelů škol na počet romských žáků vzdělávaných dle RVP ZV, RVP ZV LMP a RVP ZŠS. Zjišťování ve školním roce 2016/17 probíhalo, stejně jako ve školním roce 2015/16, na všech základních školách zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení. Celkově tak bylo do zjišťování zapojeno 4 141 základních škol.

b) vymezit do roku 2019 činnost a odbornou kvalifikaci sociálního pedagoga, stanovit standard vzdělávání pro sociálního pedagoga a ukotvit tuto pozici v zákonu o pedagogických pracovnících a zajistit jejich financování

Potřebnost činnosti sociálního pedagoga se ověřuje v rámci OP VVV (v tzv. šablonách – výzva Šablony pro MŠ a ZŠ I. a pro SŠ a VOŠ I.). Toto ověření pomůže s vyjádřením finanční náročnosti i se stanovením rozsahu přímé pedagogické činnosti. Činnost sociálního pedagoga mohou školy již bez ohledu na možné ukotvení v zákoně o pedagogických pracovnících využívat jako odborného (nepedagogického) pracovníka.

Dne 23.06.2016 byla vyhlášena výzva Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ I v celkové alokaci 4,5 mld. Kč. Velká část aktivit je zaměřena na podporu společného vzdělávání. Mateřské i základní školy mohou volit ze šablon na personální podporu (školní asistent, školní psycholog, školní speciální pedagog a sociální pedagog).

Šablona Sociální pedagog – personální podpora MŠ, ZŠ

Cílem této aktivity je poskytnout dočasnou personální podporu – sociálního pedagoga mateřským školám. Aktivita umožňuje vyzkoušet a na určité období poskytnout větší podporu zejména dětem ohroženým školním neúspěchem. Jeho náplní práce je vytvářet propojení mezi školou a jinými subjekty, např. obcí, policií, statním zástupcem a zdravotnickým zařízeními. Součástí práce je poskytování mediace mezi školou, rodinou a uvedenými institucemi a pomoc s právními a sociálními otázkami.

Podmínkou výkonu činnosti sociálního pedagoga je získání odborné kvalifikace vysokoškolským vzděláním v oborech zaměřených na sociální pedagogiku nebo prokázáním odborné kvalifikace vysokoškolským vzděláním v oborech zaměřených na sociální práci, obdobně jako např. sociální pracovník uvedený v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

c) koordinovat průběžně ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí a ministrem zdravotnictví činnost jednotlivých institucí, které o děti pečují (sociálně-právní ochrana dítěte, zdravotnická zařízení, pedagogicko-psychologické poradenství) ve sjednoceném systému, aby bylo dosaženo šance vytvářet společně sociální a pedagogicko-psychologické intervence problémů dětí z rizikového prostředí, dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a dětí s odlišným kulturním zázemím

MŠMT průběžně plní úkoly stanovené Akčním plánem k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí. Stanovené úkoly, které se realizují transformace institucionální výchovy, specializace péče, snižování kapacit školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné

výchovy a rozšiřování sítě kapacit preventivně výchovné péče (ambulantní, celodenní, pobytová střediska výchovné péče), současně je připravován legislativně ukotvený sjednocený systém péče o ohrožené děti.

d) průběžně realizovat opatření a programy v oblasti předškolního vzdělávání se zaměřením na zamezení segregace romských dětí v mateřských školách nebo v přípravných třídách základní školy

1) Přípravné ročníky

Nově od 1. září 2017 budou přípravné ročníky pouze pro děti s uděleným odkladem školní docházky (novela školského zákona č. 178/2016 Sb.).

2) Povinný rok předškolního vzdělávání v MŠ

V dubnu 2016 schválil Parlament České republiky novelu školského zákona (č. 178/2016 Sb.), která od školního roku 2017/2018 zavádí bezplatný povinný rok předškolního vzdělávání před zahájením povinné školní docházky.

Povinný rok předškolního vzdělávání se bude týkat všech dětí, které před začátkem příslušného školního roku dosáhnou pěti let věku; výjimkou jsou pouze děti s hlubokým mentálním postižením. Povinný rok předškolního vzdělávání před tím, než dítě zahájí povinnou školní docházku, může dítě plnit jak formou docházky do mateřské školy zapsané v rejstříku škol a školských zařízení a vzdělávající podle rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, tak i jinými způsoby (individuální vzdělávání, vzdělávání v přípravných třídách základní školy a ve třídách přípravného stupně základní školy speciální). V mateřských školách s veřejným zřizovatelem je tento poslední rok poskytován bezplatně. Zároveň jsou nově zřizovány spádové obvody mateřských škol, a to obdobným způsobem jako spádové obvody škol základních. V případě, že rodič nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání anebo bude zanedbávat péči o povinné předškolní vzdělávání dítěte, bude se jednat v první řadě o přestupek podle § 182a odst. 1 písm. a) bodu 2 nebo 3 školského zákona. Fakticky tedy pokud rodič nepřihlásí své dítě vůbec k předškolnímu vzdělávání anebo jej přihlásí, ale následně dítě nebude mateřskou školu navštěvovat nebo ji bude navštěvovat nepravidelně, a to neomluveně a bez zjevného důvodu, rodič se v první řadě vystavuje možnosti uložení pokuty až do výše 5 000 Kč, v závažnějších případech pak bude na místě, aby věc řešil orgán sociálně právní ochrany dítěte. Podle novely školského zákona provedené zákonem č. 178/2016 Sb. stanoví rozsah povinného předškolního vzdělávání prováděcí právní předpis o předškolním vzdělávání, který byl schválen srpnu 2016 pod číslem 280/2016 Sb. Vyhláška stanovila rozsah povinného předškolního vzdělávání na 4 hodiny denně. Účinnost vyhlášky je určena k 1. lednu 2017.

3) Vytvoření dostatečných kapacit mateřských škol

Za účelem vytvoření dostatečných kapacit předškolního vzdělávání MŠMT zřídilo v roce 2014 Fond na rozvoj kapacit mateřských a základních škol, z něhož mohou žádat o dotaci obce a svazky obcí zřizující mateřské a základní školy. Cílem je dosáhnout k 1. září 2020 stavu, kdy kapacity předškolního vzdělávání budou umožňovat přijímat i děti od věku 2 let.

Od roku 2014 bylo realizováno nebo je v realizaci 54 akcí mateřských škol v celkové výši poskytnuté dotace přesahující 395 mil. Kč, tedy více než 14,5 mil. eur (v roce 2014 bylo poskytnuto cca 1,3 mil. eur, v roce 2015 cca 5,8 mil. eur a v roce 2016 cca 7,6 mil. eur).

Dále byly vyhlášeny dvě výzvy z IROP, specifického cíle „Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení“. V rámci výzvy „Infrastruktura pro předškolní vzdělávání“ budou podpořeny projekty, jejichž účelem je zajištění dostatečné kapacity kvalitních a cenově dostupných zařízení péče o děti do tří let (dětské skupiny

a mateřské školy) na územích s prokazatelným nedostatkem těchto kapacit. O dotaci mohou žádat subjekty podílející se na realizaci aktivit v oblasti předškolního vzdělávání a péče o děti. Celková alokace na tuto výzvu je více než 1,1 mld. Kč, tedy téměř 42,5 mil. eur. Prostřednictvím výzvy „Infrastruktura pro předškolní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality“ budou podpořeny projekty sledující výše uvedený cíl, které budou realizovány na územích se sociálně vyloučenou lokalitou, kde je prokazatelný nedostatek kapacit kvalitních a cenově dostupných zařízení péče o děti do tří let. Celková alokace na tuto výzvu je více než 1,7 mld. Kč, tedy více než 63,5 mil. eur.

4) Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání – RVP PV

MŠMT připravilo změny v RVP PV. Změny byly upraveny s účinností od 1. září 2016 a jednalo se především o změnu terminologie v souvislosti s § 16 školského zákona a úpravu celé kapitoly ke vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných.

e) průběžně spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu

MŠMT dlouhodobě spolupracuje s ÚV ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny, zúčastňuje se různých seminářů, kde informuje vždy o aktuální problematice v oblasti vzdělávání. MŠMT průběžně spolupracuje s krajskými koordinátory pro romské záležitosti jako např. v rámci hodnocení projektů dotačního programu na podporu integrace romské menšiny.

f) průběžně podporovat a rozvíjet další formy alternativních způsobů náhradní výchovy tak, aby děti vyrůstaly v přirozeném rodinném prostředí a podporovat užší spolupráci pracovníků ústavní péče s rodinou a orgány sociálně právní ochrany dětí při jejich návratu do původních rodin

Umístění dítěte do ústavní péče je považováno jako jedno z posledních možností náhradní formy péče. Děti jsou do zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče umísťovány na základě soudního rozhodnutí o nařízeném předběžném opatření, ústavní výchově či uložené ochranné výchově, popřípadě na základě žádosti zákonných zástupců.

Cílem ústavní výchovy je pak návrat dítěte zpět do původní rodiny, popř. do náhradní rodinné péče a jeho opětovné zařazení do běžného vzdělávacího procesu. Sekundárním cílem je pak práce se samotným dítětem vedoucí k jeho duševní rovnováze a zdárnému zdravotnímu i duševnímu zdraví.

Umístění dítěte do zařízení musí být na nezbytně dlouhou dobu a současně musí být realizována odborná práce s rodinou. Hlavními cíli koncepčních změn MŠMT je vytvoření moderního, efektivního a dostupného systému zajišťujícího profesionální péči o klienty, posílení preventivně výchovné péče se záměrem zamezit rozvoji rizikového chování dětí a usilování o úspěšný návrat dítěte zpět do rodiny.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, umožňuje také ve spolupráci s rodinou dítěte péči ambulantní, tj. poskytování speciálně pedagogické a psychologické péče v rodinném prostředí dítěte, a to pracovníky zařízení. Zařízení současně spolupracují s OSPOD na plnění programů rozvoje osobnosti jednotlivých dětí (PROD – nastavení postupných kroků za aktivní účasti dítěte a jeho rodiny).

g) každoročně rozvíjet a finančně podporovat realizaci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol

MŠMT druhým rokem vyhlásilo Dotační program pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol. Poprvé v roce 2015 na rok 2016, a podruhé v roce 2016 na rok 2017.

Účelem tohoto dotačního programu je tedy podpořit školní stravování žáků základních škol, jejichž rodina se ocitla dlouhodobě v nepříznivé finanční situaci. Jde však nejen o zabezpečení pravidelné stravy pro žáky, ale i zlepšení jejich podmínek pobytu ve škole. K vedlejším efektům však bude patřit i pomoc rodině tak, aby žák měl možnost zúčastnit se i mimoškolních aktivit díky prominutí úhrady za školní stravování a nebyl z důvodu neúčasti na mimoškolních aktivitách vyčleněn z třídního kolektivu. Těmto žákům může pak ředitel školy ve spolupráci s třídním učitelem ve smyslu § 123 školského zákona prominout úplatu za školní stravování, ale tato ztráta pro právnickou osobu bude kompenzována právě poskytnutou dotací.

Účel dotačního projektu

1. podpořit školní stravování žáků a žákyň (dále jen „žák“) základních škol, jejichž rodina se ocitla v dlouhodobě nepříznivé finanční situaci,
2. umožnit zlepšení podmínek pro řádný průběh povinné školní docházky žáků základních škol, jejichž rodina se ocitla v dlouhodobě nepříznivé finanční situaci,
3. navázat a podpořit spolupráci ministerstva, právnických osob vykonávajících činnost základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení (dále jen „základní škola“), právnických osob vykonávajících činnost zařízení školního stravování zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení (dále jen „školní jídelna“) a nestátních neziskových organizací v této oblasti.

Cílová skupina

Za žáka, jehož rodina se ocitla v nepříznivé finanční situaci, lze považovat zejména žáka žijícího v rodině,

1. jejíž finanční situace nedovoluje, aby žákovi bylo poskytováno školní stravování za úplatu (žák nevyužívá školního stravování vůbec, ředitel školy nebo školní jídelny již žákovi snížil nebo prominul úplatu za školní stravování podle § 123 odst. 4 školského zákona apod.),
2. jejíž finanční situace nedovoluje, aby se žák účastnil těch činností v rámci školního vzdělávacího programu školy, jež vyžadují finanční spoluúčast žáka (sportovní a tělovýchovné akce, výuka plavání nebo lyžařského výcviku, školní výlety, školy v přírodě, divadla, výstavy nebo jiné kulturní akce apod.), nebo
3. jejíž finanční situace nedovoluje, aby žákovi pořizovala učebnice, učební pomůcky a školní potřeby či vybavení, které nejsou poskytovány bezplatně podle § 27 školského zákona.

V roce 2016 byly podpořeny 3 organizace:

- 1) SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o.p.s.: S obědem je škola veselejší (400 000 Kč);
- 2) DRAB FOUNDATION, nadační fond: Obědy dětem (1 977 271 Kč);
- 3) WOMEN FOR WOMEN, o.p.s.: Obědy pro děti (27 622 729 Kč).

Vyhodnocení:

Do projektu se zapojilo od ledna do června 2016 – 890 škol z celé České republiky. V projektu bylo od ledna do června 2016 podpořeno 4 591 žáků. Celkově je možné ze statistických podkladů podpořených organizací vyvodit, že 86 % škol zaznamenalo zlepšení průběhu plnění povinné školní docházky podpořených žáků.

h) průběžně intenzivně monitorovat prostřednictvím České školní inspekce situaci romských dětí, žáků a studentů na všech úrovních vzdělávací soustavy a identifikovat pochybení škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k této cílové skupině, prostřednictvím nápravných opatření zajistit ochranu práva na vzdělávání bez diskriminace a za účelem odstranění těchto pochybení zajišťovat antidiskriminační školení a metodickou podporu pracovníků škol a školských poradenských zařízení

Inspekční činnost ČŠI je ve vztahu k dětem, žákům a studentům zaměřena na všechny skupiny z hlediska jejich národnosti, etnicity, mateřského jazyka, občanství, vyznání, socioekonomického zázemí apod. Tzn., že pozornost je zaměřována mj. i na situaci romských dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Tato pozornost je zakotvena v postupech a nástrojích pro inspekční činnost „na místě“, tedy při hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v rámci inspekčních návštěv škol a školských zařízení.

Inspekční zjišťování, hodnocení a kontrolní činnost se týká uplatňování principu rovnosti při přijímání dětí, žáků a studentů ke vzdělávání, rovnosti v přístupu i v průběhu vzdělávání včetně správného zařazování žáků do jednotlivých vzdělávacích programů a zajištění inkluze vzdělávacího procesu, uplatňování účinné podpory všem dětem, žákům a studentům, využívání efektivních opatření proti rizikům školní neúspěšnosti, účinné prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování dětí, žáků a studentů, vytváření příznivého a pozitivního klimatu ve školách a školských zařízeních, účinné spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, podpory v oblasti kariérového poradenství.

Vedle uvedené inspekční činnosti na místě ČŠI v uplynulých letech provedla také speciálně zaměřená inspekční elektronická zjišťování (INEZ), jejichž cílem bylo získání souhrnných informací vztahujících se k výše uvedeným tématům a problematikám. Ve třech INEZ (školní rok 2013/2014 – 2015/2016) bylo úkolem mj. zjistit počty žáků a konkrétně i romských žáků zařazených v jednotlivých vzdělávacích programech a sledovat vývoj v této oblasti. Ve školním roce 2016/2017 již toto zjišťování realizovalo MŠMT.

Při plnění řady úkolů souvisejících s problematikou rovnosti ve vzdělávání a situací romských dětí, žáků a studentů spolupracuje ČŠI s ÚV ČR, MŠMT, Veřejným ochráncem práv, nestátními neziskovými organizacemi či jinými externími odborníky.

Spolupráce se týká zejména přípravy inspekčních nástrojů, proškolení inspekčních týmů i formulace a interpretace inspekčních zjištění, včetně pozitivních a negativních závěrů a doporučení pro příslušné skupiny aktérů vzdělávacího procesu (školy, školská zařízení, zřizovatelé, kraje, MŠMT).

Pro ilustraci odkazujeme na několik tematických zpráv:

- 1) TZ Podpora inkluze vzdělávání v základních školách ve školním roce 2012/2013; <http://www.csicr.cz/getattachment/641b5628-ee0a-4120-b090-01dcf1779a7a>
- 2) TZ Žáci vzdělávání podle RVP ZV – přílohy upravující vzdělávání žáků s LMP (leden 2015); <http://www.csicr.cz/html/TZ2014-15-03/flipviewerexpress.html>
- 3) TZ Problematika péče poskytované PPP a SPC žákům s LMP a problematika asistentů pedagoga (leden 2015); <http://www.csicr.cz/html/TZ2014-15-04/flipviewerexpress.html>
- 4) TZ Vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem (září 2015); <http://www.csicr.cz/html/TZ2014-15-07/flipviewerexpress.html>

- 5) TZ Vzdělávání žáků v jednotlivých vzdělávacích programech (listopad 2015); <http://www.csicr.cz/html/TZ2014-15-07/flipviewerexpress.html>
- 6) TZ problematika péče poskytované školskými poradenskými zařízeními žákům s lehkým mentálním postižením ve školním roce 2014/2015; <http://www.csicr.cz/html/TZ2014-15-07/flipviewerexpress.html>
- 7) TZ Kvalita vzdělávání v sociálně vyloučených lokalitách (listopad 2015); <http://www.csicr.cz/html/TZ2014-15-15/html5/index.html?&locale=CSY>
- 8) TZ Zápisy žáků do 1. ročníku základního vzdělávání; <http://www.csicr.cz/html/Tematicka1tridy/flipviewerexpress.html>
- 9) TZ Spolupráce základních škol s orgány sociálně-právní ochrany dětí (srpen 2016); http://www.csicr.cz/html/TZ_ospod/flipviewerexpress.html
- 10) Souhrnná zjištění z inspekční činnosti jsou pak obsahem Výroční zprávy ČŠI za jednotlivé školní roky; <http://www.csicr.cz/cz/DOKUMENTY/Vyrocnizpravy>.

i) průběžně zavádět mechanismy pro přístup romských dětí k předškolnímu vzdělávání

viz bod d)

j) průběžně projednávat s reprezentací vysokých škol možnosti uzpůsobení vzdělávacích programů fakult vzdělávajících učitele s jasným zřetelem na průřezové téma inkluzivního vzdělávání a multikulturality s ohledem na další vzdělávání vysokoškolských pedagogů fakult vzdělávajících učitele

O tom, že by MŠMT mělo svými stanovisky/povoleními obsahové zaměření (oborovou složku) přípravného vzdělávání, popř. v jakém rozsahu, nebylo dosud rozhodnuto. Existuje Rámcová koncepce přípravného vzdělávání učitelů základních a středních škol č.j. MSMT-47339/2015-1 k tomu konstatuje: „Oborové předměty jsou odvozovány od obsahových oblastí oboru. Jejich vymezení je v kompetenci vysokých škol a fakult, nicméně má být vedeno respektem k charakteru učitelské přípravy a ke kurikulu příslušného typu a stupně školy.

6 MINISTERSTVO VNITRA ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru vnitra:

a) průběžně zařazovat témata integrace romské menšiny mezi významné výzkumy resortu

Ve vybraných sociálně vyloučených lokalitách bylo v průběhu roku 2016 uskutečňováno rozsáhlé výzkumné šetření v rámci výzkumu s názvem „Bezpečnostní rizika sociálně vyloučených lokalit: Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality“, podpořené Programem bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015-2020 (BV III/1-VS). Výzkum realizuje západočeská univerzita (ZPČU) a základním výstupem má být metodika pro přípravu bezpečnostně-preventivních opatření na obcích a možnost softwarového řešení. 8. listopadu 2016 se ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje uskutečnil seminář s prezentací dílčích výsledků rozsáhlého viktimizačního šetření, které bylo součástí tohoto projektu. Součástí setkání byly paralelně konané, expertně moderované workshopy se zaměřením na sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám.

b) průběžně na základě poznatků z výkonu dozoru nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů působit preventivně formou doporučení pro obce a kraje s cílem předcházet diskriminačním praktikám, např. v oblasti přístupu k obecnímu bytovému fondu nebo v oblasti veřejného pořádku

Monitorování legislativních a nelegislativních aktivit územních samosprávných celků v rámci jejich samostatné působnosti lze rozdělit na dvě části. V rámci první části MV vykonává dozor z úřední povinnosti, zejména vůči obecně závazným vyhláškám obcí, které jsou mu na základě zákonem stanovené povinnosti zasílány (§ 12 zákona č. 128/2000 Sb.). V rámci všech obecně závazných vyhlášek byly zkoumány i možné diskriminační účinky a dopady jednotlivých ustanovení, zejména co se týče oblasti veřejného pořádku.

Při posuzování obecně závazných vyhlášek v oblastech s vyloučenými lokalitami či početnou romskou komunitou věnuje MV posouzení jejich zákonnosti větší pozornost, zejména co se týče důvodů pro stanovenou regulaci. Ani těmto obcím či městům však nelze odeprít ústavně zaručené právo samosprávy na svém území, a to i v rámci regulace činností, které jsou na jejich území způsobilé narušit veřejný pořádek. V případě regulace v takto vymezených lokalitách jsou ze strany MV zjišťovány důvody, které obce k takovému postupu vedou, zejména je zjišťováno:

- Zda byly učiněny před vydáním obecně závazné vyhlášky jiné kroky (opatření) k zabezpečení veřejného pořádku?
- Z jakého důvodu (za jakým účelem) je přistoupeno k regulaci některých činností na některých veřejných prostranstvích a jaký cíl daná regulace sleduje?
- Proč se výše uvedená regulace vztahuje pouze na některá veřejná prostranství? Bylo v daných lokalitách zjištěno porušování veřejného pořádku? Má obec k dispozici případné záznamy osvědčující danou skutečnost (údaje obecní policie apod.)?
- Dochází při aplikaci obecně závazné vyhlášky k dodržování zásady nediskriminace? Tzn., jsou za porušení ustanovení vyhlášky sankcionovány všechny osoby shodně?
- Jelikož se zákazy stanovené obecně závaznou vyhláškou vztahují na lokality, kde žije převážně romská menšina, nesměřuje taková regulace k diskriminaci této skupiny obyvatel?

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV vykonává dle příslušných ustanovení zákonů o územních samosprávných celcích dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů jen v jejich samostatné působnosti a z hlediska jejich zákonnosti.

V souvislosti s Akčním plánem Strategie boje proti sociálnímu vyloučení provádí od 7. června 2016 odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra posuzování pravidel pro přidělování obecních bytů. Pravidla pro přidělování obecních bytů, zjištěná v rámci kontrolní činnosti MV, jsou posuzovány po obsahové stránce z pohledu případné diskriminace a možnosti omezení přístupu k bytům. Důležitým aspektem celé problematiky je skutečnost, že obce nemají povinnost vydat pravidla pro přidělování obecních bytů. Ministerstvo vnitra v rámci 61 kontrol výkonu samostatné působnosti orgánů obcí uskutečněných v druhém pololetí roku 2016 zajistilo celkem 3 pravidla pro přidělování bytů. Ve dvou případech dospělo MV k závěru, že pravidla stanovená obcí odporují zákonu. V jednom případě posuzování zákonnosti pravidel probíhá. Na základě upozornění a poskytnuté metodické pomoci v obou případech zjištění rozporu se zákonem obce přislíbily zjednání nápravy. V jednom případě byla náprava ze strany obce již provedena.

V roce 2016 pracovníci MV v rámci dozorové činnosti řešili jeden případ zákonnosti pravidel pro přidělování bytů, kdy obec ve svých pravidlech neumožňovala žadateli o přidělení obecního bytu zařazení na seznam uchazečů, pokud se stal dlužníkem vůči obci. Tato plošně formulovaná podmínka byla vyhodnocena jako diskriminační, neboť žadatel může tyto dluhy obci řádně splácet nebo se domáhat u soudu jejich neexistence. Obec na výzvu odpověděla, že tuto podmínku plošně neuplatňuje, a že individuálně posuzuje každou žádost o přidělení obecního bytu. Dále obec sdělila, že pro rok 2017 připravuje vydání nových pravidel pro přidělování obecních bytů. MV nabídlo obci metodickou pomoc při jejich tvorbě a zároveň si nově vzniklá pravidla vyhradila do dozoru. V jiných případech se pracovníci MV nesetkali s obecně závaznou vyhláškou či jiným aktem obce, kterými by výslovně a konkrétním způsobem dopadal na osoby sociálně vyloučené či osoby, jimž sociální vyloučení hrozí.

V rámci zajištění a podpory vzájemné spolupráce aktérů veřejné správy a ostatních subjektů odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV v roce 2016 připravil a distribuoval obcím Metodický materiál k tvorbě obecně závazné vyhlášky o nočním klidu, kterou se stanovují výjimečné případy, při nichž je doba nočního klidu vymezena dobou kratší nebo žádnou, jehož součástí byl i vzor obecně závazné vyhlášky o nočním klidu.

Dále byl dne 17. prosince 2014 ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Mgr. Jiřím Dienstbierem jmenován na základě návrhu ministra vnitra členem Výboru pro spolupráci se samosprávami Rady vlády pro záležitosti romské menšiny vedoucí oddělení dozoru odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ing. Bc. Miroslav Veselý. V průběhu roku 2016 se zástupce MV zúčastnil obou jednání tohoto výboru (25. února a 7. září 2016), v rámci kterých byla řešena mimo jiné i příprava Metodiky k zabezpečení výkonu kontroly přenesené působnosti ve vztahu k dodržování ustanovení § 6 odst. 8 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kterou zpracovala Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Dále byla v rámci pracovní skupiny diskutována problematika přípravy Akčního plánu ke Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016-2020 či příprava zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení MPSV.

Dne 17. října 2016 se na půdě MV uskutečnil v úzké spolupráci s KVOP a za podpory Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže seminář k problematice diskriminace a narušování hospodářské soutěže v obecně závazných vyhláškách obcí. Setkání se zúčastnilo 65 osob z řad zástupců statutárních měst, Svazu měst a obcí, Magistrátu hlavního města Prahy a Ministerstva financí. Účelem semináře bylo seznámení jeho účastníků s možnými riziky narušení principu rovnosti při tvorbě obecně závazných vyhlášek obcí. Účastníkům semináře byla vysvětlena věcná působnost antidiskriminačního zákona, zakázané diskriminační důvody, formy diskriminace a rozdíl mezi přímou a nepřímou diskriminací. Vše bylo doplněno o příklady z praxe a související judikaturu. Přínos semináře je spatřován zejména v odhalení a pojmenování oblastí s velkým diskriminačním potenciálem a naznačení možností, jak tento potenciál v budoucnu eliminovat.

c) Průběžně do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávních celků zařadit téma antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy.

MV průběžně zařazuje do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávních celků téma antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy a multikulturní výchovy. Realizátorem těchto kurzů je Institut pro veřejnou správu Praha. Téma zavádění principů dobré správy do praxe je nedílnou součástí volného cyklu kurzů průběžného a prohlubujícího vzdělávání „Správní řízení v praxi“. Téma antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy je akcentováno ve všech kurzech.

d) Průběžně začleňovat poznatky a praktické zkušenosti koordinátorů pro záležitosti romské menšiny a romských poradců a poskytovatelů sociálních služeb příslušníkům romské menšiny do celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR.

V roce 2016 pokračovalo MV v metodické a koncepční činnosti vztahující se k dané problematice, plnění stanovených cílů a priorit, a shromažďování a analýze souvisejících informací. V průběhu roku byla uskutečněna 2 instrukčně metodická zaměstnání, kterých se zúčastnilo více jak 160 policistů a policistek z celé ČR. Návazně v průběhu I. pololetí 2016 byly na jednotlivá krajská ředitelství a policejní školy distribuovány nové **metodické materiály, které obsahují 6 zfilmovaných zátěžových situací** (videospotů). Zátěžové situace byly identifikovány na základě vstupního výzkumu¹. Součástí materiálů je rovněž *Výukový metodický manuál k využití videospotů*, který obsahuje jak informace pro samotné lektory, tak odkazy na související literaturu a sociokulturní aspekty související s jednotlivými zátěžovými situacemi. Materiály jsou využitelné jednak pro průběžné vzdělávání – celoživotní i specializované, tak i v rámci základní odborné přípravy policistů.

MV, jakožto věcný gestor pro práci Policie ČR na úseku menšin, metodicky zaštiťuje institut styčného důstojníka pro menšiny. Styčný důstojník pro menšiny je ustanoven při jednotlivých krajských ředitelstvích policie pod odborem služby pořádkové policie na základě pokynu policejního prezidenta č. 258/2013, o činnosti na úseku menšin a návazně pokynem č. 204/2016. Jedním z hlavních úkolů styčného důstojníka pro menšiny je kromě monitoringu bezpečnostní situace na daném území rovněž **navázání a prohlubování spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty včetně příslušníků menšinových skupin**, zejména krajskými koordinátory pro romské záležitosti, lokálními poradci Agentury pro sociální začleňování, manažery prevence kriminality, neziskovými organizacemi, pracovníky Probační a mediační služby ČR apod. Za tímto účelem styční důstojníci pro menšiny kromě jiných aktivit pravidelně pořádají nebo se účastní tzv. multidisciplinární setkání, kam jsou zváni zástupci jednotlivých zainteresovaných skupin a kde mají možnost společně s policií diskutovat vhodná opatření.

Institut styčných důstojníků pro menšiny zůstává i nadále hlavním systémovým pilířem práce Policie ČR s menšinami. Tito policisté a policistky jsou zařazeni do struktury odboru služby pořádkové policie při jednotlivých krajských ředitelstvích Policie ČR. Společně s ustanovenou pracovní skupinou **monitorují, analyzují a vyhodnocují situaci ve svém kraji ve vztahu k menšinám, k tomu vydávají. Zároveň zprostředkovávají kontakt mezi Policií ČR, zástupci menšin a dalšími zainteresovanými subjekty** (orgány státní správy a samosprávy). Styční důstojníci pro menšiny se pravidelně účastní vzdělávacích aktivit MV, rovněž pracovních jednání, konferencí a workshopů pořádaných jinými institucemi.

¹ Vstupní výzkum byl realizován kombinací kvalitativního a kvantitativního přístupu, využity byly metody skupinové diskuze, individuálního hloubkového strukturovaného rozhovoru a dotazníkového šetření. Výzkumu se zúčastnilo 158 policistů a policistek z obvodních oddělení Policie ČR v 10 krajích ČR.

Policejní specialisté pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách

Nově se policejní práci na úseku menšin ve vybraných krajích budou věnovat **policejní specialisté pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách**. Ustanovení policejních specialistů vycházelo zejména ze snahy o **vytvoření efektivního nástroje pro řešení problematiky sociálního vyloučení**. Vzorem pro jeho vytvoření byl mechanismus uplatňovaný Policejním sborem Slovenské republiky. Zavedení tohoto nového institutu bylo uskutečněno v rámci **projektu „Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách“**, který byl realizován jako jeden z šesti předem definovaných projektů programu CZ14 – „Spolupráce v rámci Schengenu a boj proti přeshraniční a organizované trestné činnosti včetně nezákonného obchodování s lidmi a migraci zločineckých skupin“ spolufinancovaného prostřednictvím Norských finančních mechanismů.

K 31. březnu 2016 bylo proškoleno 40 policejních specialistů pro přímý výkon služby ve 4 pilotních krajích (Moravskoslezský, Olomoucký, Ústecký, Karlovarský). Úkolem specialistů bude zejména **pochůzková činnost v sociálně vyloučených lokalitách, analýza problematiky romské menšiny včetně přípravy podkladů pro budoucí rozhodování a řešení problémů, příprava návrhů ve věcech koordinace a usměrňování aktivit policie ve vztahu k romské menšině**, podílení se na optimalizaci vzájemných vztahů mezi policií a obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit, spolupráce s terénními sociálními pracovníky a komunitními centry, působícími v dané oblasti, a výkon preventivní a právně osvětové činnosti se zaměřením na příslušníky romské menšiny v sociálně vyloučených lokalitách. Policejní specialisté jsou zařazeni do pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny daného kraje pokynem policejního prezidenta č. 204/2016.

Ministerstvo vnitra, respektive odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality realizoval v květnu 2016 ve spolupráci s Policií ČR a Kanceláři Rady vlády pro záležitosti romské menšiny **první pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny s krajskými koordinátory pro záležitosti romské menšiny**. Na setkání byly diskutovány především možnosti prohloubení stávající spolupráce, sdílení a přenos dobré praxe mezi jednotlivými kraji a možnosti užšího zapojení do pracovních skupin a řešení na místní úrovni.

7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zdravotnictví:

a) hledat ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí systémové řešení k zakotvení a rozšíření působnosti zdravotně sociálních pomocníků, a to zejména v sociálně vyloučených lokalitách

V průběhu roku 2016 byl připraven změnový zákon – novela zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, s návrhem o zajištění zdravotních a sociálních služeb v pobytových sociálních službách a u poskytovatelů zdravotních služeb následné a dlouhodobé péče – tzv. ošetřovatelské domovy. V rámci ošetřovatelského domova by měly být poskytovány služby klientům, kteří potřebují zdravotní i sociální služby zároveň a jejich rozsah se v čase mění. V současné době probíhá vyhodnocení mezirezortního připomínkového řízení. Shoda nad problematikými oblastmi by měla vyjasnit kompetence obou resortů v otázce zajišťování některých specifických druhů podpory v rámci sociálně zdravotního pomezí.

b) informovat Radu vlády pro záležitosti romské menšiny o dotačních programech vyhlášených Ministerstvem zdravotnictví

Plnění: Informace ohledně dotačních programů vyhlášených MZ jsou zasílány pravidelně na sekretariát ÚV ČR, vždy je uveden termín a webová stránka, kde lze nalézt podrobnosti ohledně vyhlášených dotačních programů a metodiky pro podání projektu, který je MZ vyhlášován.

c) informovat v rámci postgraduálního vzdělávání zdravotnických pracovníků akreditovaná pracoviště o možnosti využít při výuce legislativy a etiky podklady týkající se problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, zajišťované a shromažďované Radou vlády pro záležitosti romské menšiny, a tyto podklady případně využít k aktualizaci studijních materiálů

V rámci kvalifikačního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků jsou ve studijních programech obsaženy moduly v rámci povinných oborových předmětů Ošetřovatelství – multikulturní ošetřovatelství v minimálním rozsahu 12 hodin. Uvedený předmět se zabývá kulturou minoritních skupin, zdůrazňuje transkulturní přístup nelékaře. Dále sociální problematika je obsažena v modulu Zdravý životní styl, Komunikace, Primární a komunitní péče. V rámci pracovišť pro odbornou praxi jsou zahrnuta i pracoviště pro komunitní péči. Porodní asistentky mají dále rozpracován modul Výchova k reprodukčnímu zdraví.

V rámci postgraduálního vzdělávání, především u odborných způsobilostí všeobecná sestra a porodní asistentka, je realizováno specializační vzdělávání zaměřené na komunitní péči v dané oblasti, kde jsou některé moduly zaměřeny na práci s kulturně odlišnými skupinami, péče o sociálně znevýhodněné skupiny.

V rámci celoživotního vzdělávání mají nelékařští zdravotničtí pracovníci možnost se vzdělávat např. v komunikaci jako nástroji řešení konfliktů nebo různé formy supervize a zvládání různých typů pacientů.

Podklady ohledně problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, které shromažďuje Rada vlády pro záležitosti romské menšiny, nám v roce 2016 nebyly zaslány ani předány. Zástupci MZ se v roce 2016 zúčastnili každého jednotlivého zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

8 MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zemědělství:

a) Ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí, s představiteli romských organizací nacházet možnosti pro využití firem zaměstnávajících romské občany při zadávání zakázek v rámci působnosti jejich resortů

Zaměstnávání romských občanů se v resortu zemědělství se uskutečňuje např. způsobem společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, při jejichž plnění musí vybraný zhotovitel uplatnit určitý počet osob z řad dlouhodobě nezaměstnaných.

V tomto smyslu byla v roce 2016 vedena jednání **státním podnikem Povodí Labe** s představiteli spolků Celostátní asociace sociálně zodpovědných romských spolků a podnikatelů v ČR a Svaz romských podnikatelů a občanů v ČR. Předmětem jednání byla možnost zajištění snadnějšího přístupu k pracovním příležitostem v rámci plnění veřejných zakázek zadávaných státním podnikem a dosažení sociálního začleňování romského etnika. Státním podnikem byl vytipován okruh menších zakázek na jednodušší práce (např. sečení, údržba břehových porostů, oprava dlažeb, odstraňování nánosů) a cíleně byly pro jejich realizaci osloveny místní firmy zaměstnávající Romy.

Lesy České republiky s. p., (dále jen „LČR“) a ÚP ČR v roce 2016 pokračovaly ve spolupráci při řešení zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání, evidovaných na jednotlivých ÚP v rámci celé ČR. K tomuto programu se podnik zavázal ve své „Koncepti strategického rozvoje podniku Lesy České republiky, s. p. pro období let 2015 – 2019. Zapojeno bylo postupně celkem 79 organizačních jednotek podniku (lesní správy, správy toků, středisko Krušné hory, semenářský závod a lesní závody).

Náklady spojené s vytvořením pracovních míst (tzv. veřejně prospěšných prací), jsou hrazeny z rozpočtu státního podniku. Z těchto nákladů bylo 42 % pokryto příspěvky od úřadů práce na účelně vytvářená pracovní místa.

Zaměstnanci v rámci tohoto programu nejčastěji likvidovali černé skládky na pozemcích, určených k plnění funkcí lesa, udržovali a opravovali cestní sítě, starali se o objekty, sloužících veřejnosti (Program 2020) a vykonávali pomocné práce v pěstební činnosti, ochraně lesa apod. Často se jednalo o práce, které jsou z pohledu priorit termínově odkládány, přesto je nutné je při správě státních lesních majetků realizovat.

V návaznosti na klimatické vlivy a potřeby jednotlivých OJ podniku projekt probíhal v časovém rozpětí od 1. 4. do 30.11.2016.

V průběhu roku 2016 byly postupně uzavřeny pracovní poměry s 290 zaměstnanci. Skutečné fyzické počty se pohybovaly mezi 150 až 250 zaměstnanci, vývoj celkového počtu souvisí s průběhem fluktuace u této kategorie zaměstnanců.

Fluktuace u těchto zaměstnanců se pohybovala v roce 2016 průměrně na úrovni 20 %. Nejčastějšími důvody ukončování pracovních poměrů (zejména ve zkušební době) ze strany zaměstnavatele byly, podobně jako v roce 2015 :

- Častá neomluvená absence
- Problémy s alkoholem a užíváním návykových látek
- S výše uvedenými důvody často souvisí i následná nechuť skutečně se zapojit do pracovního procesu v pravidelných časových režimech, neochota absolvovat fyzickou zátěž, často se jedná o kombinaci výše uvedených vlivů.

Obecné vyhodnocení:

- V roce 2016 došlo k dalšímu zlepšení spolupráce s ÚP ČR, zejména v Karlovarském a Ústeckém kraji, kde jsou také počty těchto zaměstnanců nejvyšší.
- Lesní správci a zaměstnanci lesních správ a závodů ve většině případů hodnotí tuto aktivitu kladně – velkým přínosem jsou realizované práce v lese i na dalším spravovaném majetku LČR. Tento sociální program se na řadě organizačních jednotek stává vítaným doplňkem možných pracovních aktivit, považovaných v běžném provozu termínově a personálně kapacitně za těžko uskutečnitelné.

Náklady spojené s vytvořením těchto sezónních pracovních míst v roce 2016 dosáhly 44 mil. Kč, příspěvky od úřadů práce pak 18,5 mil. Kč.

b) V rámci sociálního zemědělství usnadnit přístup na trh práce osobám, které obtížně hledají zaměstnání, včetně příslušníků romské menšiny

Sociální zemědělství v současné době získává pozornost na základě pozitivního vnímání zemědělství a venkovských zdrojů, kdy se přirozenou cestou zvyšuje i zájem o příznivé účinky přírodních prostor a zemědělských činností pro sociální, zdravotní a duševní pohodu zúčastněných osob. V tomto kontextu představuje koncept sociálního zemědělství novou šanci pro zemědělce zavádět a vytvářet nové alternativní služby, rozšířit a diverzifikovat své činnosti a jejich roli ve společnosti. Sociální zemědělství tak v sobě spojuje dva světy – zemědělství a sociální služby. Jeho posláním je, kromě zemědělské produkce a služeb, zaměstnávat, vzdělávat a uskutečňovat různé druhy terapií pro široké spektrum znevýhodněných osob a to za využití dostupných zemědělských zdrojů v daném místě. Cílem je tak za účasti hlavních aktérů (zemědělci a místní komunity) podporovat nebo vytvářet sociální služby ve venkovských oblastech, které přispívají sociálnímu začleňování. Důležitou přidanou hodnotou je možnost integrovat znevýhodněné osoby do prostředí, které především ve venkovských oblastech umožňuje flexibilitu, blízkost a neformálnost širokého spektra vztahů při jejich začleňování, a to především za předpokladu, že budou vykonávat smysluplnou činnost – práci – vedoucí k posílení jejich osobnostních a profesních dovedností a schopností, ale také větší nezávislosti a lepšímu sociálnímu postavení.

Cílovou skupinu pro koncept sociálního zemědělství je možné v maximální míře vymezit tak, že se jedná o osoby sociálně a zdravotně znevýhodněné, které potřebují zvýšenou péči při jejich integraci do pracovního nebo běžného prostředí. Vzhledem ke své interdisciplinární povaze tak má sociální zemědělství možnost řadu různých problematických oblastí pozitivně ovlivnit a přinést výhody, mezi které patří především:

- **Tvorba a udržení pracovních míst na venkově** – některé z projektů v sociálním zemědělství jsou zakládány jako nové organizace, které vytvářejí nová pracovní místa pro místní obyvatele právě z venkovských oblastí, což má pozitivní dopad také na snižování počtu obyvatel nebo na nezaměstnanost jako takovou. Pro samotné klienty vidíme přínosy především v posilování jejich kvality života, sociálního začleňování, vzdělávání, zaměstnanosti a terapie.

Resort zemědělství podporuje dlouhodobě projekty zaměstnanosti osob obtížně umísitelných na trhu práce ve venkovských oblastech. I když se nevede evidence zastoupení Romů v této skupině, z pozorování je patrné, že cílovou skupinou jsou i romští obyvatelé venkova. V roce 2016 byly sociálně zemědělské projekty zaměřené na zaměstnanost podpořeny částkou 7 400 tis. Kč.